

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR VÄSTRA VÅLÖSUNDET

Del 3 - Miljökonsekvensbeskrivning

Kristinehamns
kommun

SBK
Värmland AB

SAMRÅDSHANDLING

2017-05-19

LÄSANVISNINGAR

INNEHÅLL

Fördjupningen av översiktsplanen för Västra Vålösundet är indelad i fyra delar som alla hänger ihop, vilka presenteras nedan.

DEL 1 - PLANFÖRSLAG

Planförslaget är huvuddokumentet. Inledningsvis förklaras vad en översiktsplan är, syfte, bakgrund, omvärldsspaning och arbetssätt (process) för att slutligen presentera förslaget.

DEL 2 - PLANERINGS- FÖRUTSÄTTNINGAR

I denna del presenteras de förutsättningarna som ligger till grund för planförslaget. Här redovisas analysen.

DEL 3 - MILJÖKONSE- KVENSBESKRIVNING (MKB) - aktuell del

Miljökonsekvensbeskrivningen redovisar de konsekvenser planen kan få för miljö kvalitetsnormer vatten, översvämning, kulturmiljö, riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation, natur 2000/Naturmiljö samt trafik.

DEL 4 - BILAGOR

Denna del redovisar det underlag som tagits fram under arbetet med den fördjupade översiktsplanen och annat för planen relevant material.

- Kulturmiljöutredning

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING 3

INLEDNING 4

NOLLALTERNATIV 6

PLANFÖRSLAGET 7

MILJÖKVALITETSMÅLEN 15

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING

INLEDNING

En översiktsplan ska miljöbedömas enligt 6 kap. 11§ Miljöbalken för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en planerad verksamhet eller plan kan medföra upprättas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar utveckling främjas. Den geografiska avgränsningen för MKBn omfattar västra Vålösundet med sakavgränsning för följande områden:

- Miljökvalitetsnormer vatten
- Översvämning
- Kulturmiljö
- Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation
- Natur 2000/Naturmiljö
- Trafik

Miljökonsekvensbeskrivningen omfattar ett nollalternativ (ingen fördjupning av översiktsplanen görs och inga riktlinjer för markanvändning tas fram) och ett planalternativet (fördjupning av översiktsplanen gäller och kan ge riktlinjer för kommande detaljplaner och bygglovsprövningar).

EFFEKTER OCH KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Planförslaget kommer ha en positiv effekt på MKN för vatten, genom att föreslå kommunalt VA på den östra sidan av området ges förutsättningar för en minskad påverkan av utsläpp av näringsämnen från enskilda avloppsanläggningar mot Varnumsviken.

Med hänsyn till översvämningensrisken har inga områden för ny bebyggelse pekats ut inom riskzon för översvämning. Planen pekar ut lämpliga områden för omvandling från fritidshus till permanentboende vilket i efterföljande detaljplaner sannolikt kommer innebära möjlighet utökad bygg rätt. Flertalet av husen som omfattas är belägna strandnära och omfattas inte av översvämningensrisk, förutom enstaka fastigheter. Efterföljande detaljplaner kommer att behöva behandla risk för översvämning.

Område Klingtorpsviken (2) pekats ut för möjlighet till utökad bebyggelse. Detta innebär att det kan bli

en utbyggnad i ett område där byggnadsantikvarisk kompetens inte ser det lämpligt sett till den kulturhistoriska miljön och karaktären av fritidshusbebyggelse. Dock placeras det nya området inte i direkt anslutning till befintlig bebyggelse och påverkan minskas därmed.

Allmänt för den östra sidan är att VA-utbyggnaden på sikt kommer att medföra större byggnationer (i takt med att området permanentas) vilket kan påverka kulturmiljövärdena och hur området upplevs. Detta bör utredas vidare i kommande detaljplaner.

De västra delarna som inte föreslås omfattas av VA-verksamhetsområde (inom tidhorisonten för FÖP:en) föreslås därför bibehållas som fritidshusområde och i stort sett lämnas fria från kompletterande bebyggelse.

Kring de inre bebyggelseområdena/gårdsmiljöerna föreslås fortsatt utveckling av jordbruksverksamhet samt enstaka permanentboenden för att möjliggöra för fortsatt drift och generationsskifte.

Strandlinjen inom planområdet är till stor del bebyggd och privatiserad och i planen föreslås att de platser som är allmänt tillgängliga ska säkerställas som sådana för möjlighet till rörelse och vistelse. I första hand hänvisas ny bebyggelse att ordna gemensamma bad- och båtplatser företrädesvis i befintliga anläggningar, vilket minskar ytterligare privatisering av strandlinjen.

Bonderudsmossen hålls fri från ny bebyggelse, men möjliggörs för utökad användande för friluftslivet.

Den västra delen av planområdet som gränsar till Ölmeviken och Natura 2000 området föreslås inte ingå i kommunalt VA-verksamhetsområde. Konsekvenserna blir att näringsläckage från enskilda avlopp i området riskerar att fortsätta påverka vattenförekomsten. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter ska kunna utvecklas, för delområde 5-Rudsnäset ska jordbruksverksamhet prioriteras framför nybyggnationer av bostäder. En negativ konsekvens av detta kan vara fortsatt påverkan på vattenmiljöerna genom utsläpp av näringsämnen. Samtidigt ger planen på så vis stöd till en av de prioriterade bevarandeåtgärderna för Ölmeviken dvs. att gräsmarker hävdas genom slåtter och/eller bete samt att igenväxningsvegetation hålls efter.

INLEDNING

BAKGRUND

Syftet med en fördjupad översiktsplan (FÖP) för västra Vålösundet är att inom ramen för den översiktliga planeringen ta ställning till respektive fritidshusområdes lämplighet som permanentboende och därefter initiera erforderlig planläggning om området anses lämpligt med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Inom ramen för fördjupningen ingår även att se över möjligheterna till komplettering av ytterligare bostäder som då ska stödja VA-utbyggnadens ekonomi.

Fördjupningen redovisar även genomförandefrågor och etapper för att säkra en rationell och lämplig utbyggnad/omvandling i takt med kommande VA utbyggnad.

Planen syftar även till att se över möjligheten och behovet av att tillgängliggöra området mot tätorterna Ölme och Kristinehamn, samt behov av ytterligare service.

VAD ÄR EN MKB?

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) används för att få en helhetssyn av den miljöpåverkan som en planerad verksamhet eller plan kan medföra. Enligt svensk lag krävs en MKB för alla verksamheter som påverkar miljön. Den grundläggande regleringen finns i 6 kap. Miljöbalken med kompletterande bestämmelser i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

En översiktsplan ska miljöbedömas enligt 6 kap. 11§ Miljöbalken. Inom ramen för en miljöbedömning ska myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra tillsammans med rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska avgränsning identifieras, beskrivs och bedöms. I denna MKB omfattar detta nollalternativet och planförslaget.

AVGRÄNSNING

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen eller programmet så att en hållbar

utveckling främjas. I miljökonsekvensbeskrivningen behandlas framförallt den betydande miljöpåverkan som ett genomförande av planen kan få.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt Miljöbalkens 6 kap. 13§ innehålla uppgifter som är rimliga med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- planens innehåll och detaljeringsgrad
- var i beslutsprocessen som planen befinner sig
- vissa frågor bättre bedöms i andra planer eller andra sammanhang
- allmänhetens intresse

I denna MKB beskrivs konsekvenserna av ett nollalternativ och planförslagets alternativ. Nollalternativet beskrivs i denna MKB och planförslaget beskrivs i sin helhet i huvuddokumentet, *FÖP västra Vålösundet Del 1 Planförslag*. I MKB föreslås åtgärder för att planens genomförande inte ska medföra betydande negativ miljöpåverkan, samt bidra till positiv utveckling ur miljösynpunkt.

SAKAVGRÄNSNING

Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning för den fördjupade översiktsplanen för västra Vålösundet har skett i samråd med Länsstyrelsen (2016-12-09). Länsstyrelsen och Kristinehamns kommun har konstaterat att sakavgränsningen i miljökonsekvensbeskrivningen är följande områden:

- Miljökvalitetsnormer vatten
- Översvämning
- Kulturmiljö
- Riksintresse för friluftsliv och övrig rekreation
- Natur 2000/Naturmiljö
- Trafik

Och följande miljömål bedöms relevanta: god byggd miljö, ingen övergödning och levande sjöar och vattendrag, ett rikt odlingslandskap, levande skogar och myllrande våtmarker, grundvatten av god kvalitet och ett rikt växt- och djurliv.

GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Den geografiska avgränsningen utgår ifrån planområdets avgränsning och omfattar den södra delen av udden väster om Kristinehamns tätort. Området avgränsas i öster av Vålösundet, i norr av Kroksviks industriområde samt Sunnäs odlingslandskap samt i söder och väster av Vänern.

Vänern och Ölmeviken ingår i avgränsningen för Natura2000/Naturvärde och MKN för vatten.

ALTERNATIV

I MKB ska alternativ redovisas och beskrivas. Alternativen är:

- nollalternativ (ingen fördjupning av översiktsplanen görs med helhetsgrepp kring omvandlingsområden i relation till hänsynstagande och inga riktlinjer för markanvändning identifieras)
- planalternativet (fördjupning av översiktsplanen gäller och kan ge riktlinjer för kommande detaljplaner och bygglovsprövningar)

Under arbetet med fördjupningen har avgränsningar för områdets framtida bebyggelseutveckling gjorts utifrån geografiska förutsättningar, framtida VA-utbyggnadsmöjligheter och områdets bebyggelsestruktur. Baserat på ovanstående har sju delområden (vissa med underområden) identifierats.

Avgränsningsarbetet har gjorts i nära samverkan med kommunens VA-enhet för att identifiera vilka delar av området som är VA-tekniskt och ekonomiskt rimligt möjliga att ansluta inom planens tidshorisont, vilket varit dimensionerande för utpekandet av omvandlingsområden.

Detta har resulterat i att det kommer tillåtas ske en omvandling med större byggrätter inom de områden som kommer att få kommunalt VA inom ramen för fördjupningens tidshorisont (2030). Det kan även få ske en begränsad utbyggnad av nya områden, om det finns intresse hos markägarna för detta. Primärt är det de östra delarna av planområdet (1 och 2b) som pekats ut som aktuella för omvandling och ev utbyggnad.

I och med att planförslaget endast omfattar två nya bebyggelseområden är bedömningen att behovet av ytterligare båt- och badplatser är ringa. Nya bostadsområden föreslås hantera frågan genom gemensam anläggning och primärt via förstärkning av befintliga närliggande anläggningar. Därmed föreslås inga nya områden.

Frågan om en ny fysisk koppling (genom bro eller

Kartan visar planområdet och de olika delområden som har identifierats, samt potentiella utvecklingsområden för ny sammanhållen bebyggelse (gulmarkering).

färja) mellan västra och östra Vålösundet och ökad närhet till Kristinehamn stad behandlades tidigt i processen, men har inte pekats ut i planen med hänsyn till eventuell påverkan på riksintresset för sjöfart och båttrafiken, samt begränsat intresse från turism. Frågan har inte avskrivits, men behandlas inte vidare inom ramen för den fördjupade översiktsplanen. Skulle frågan bli aktuell kan detta hanteras utanför FÖP:en.

NOLLALTERNATIV

MKN VATTEN

Näringspåverkan sker till stor del genom utsläpp från jordbruket. Befintliga aktiva jordbruk kommer fortsatt att brukas.

Ingen kommunal VA-utbyggnad kommer att genomföras och bebyggelsen i området kommer i huvudsak att omhänderta spillvatten genom enskilda anläggningar. Risken med enskilda anläggningar är att dessa inte sköts enligt samma krav som kommunala anläggningar, vilket ger en mindre säkerhet att garantera att inte omkringliggande vattenförekomster drabbas av utsläpp från spillvatten. Problem med höga halter av näringsämnen förekommer i området, varpå situationen på sikt kan riskera att förvärras.

ÖVERSVÄMNING

Inga riktlinjer finns för hantering av ny-, om- och tillbyggnader med hänsyn till översvämningsrisk inom området. Bedömning av lämplighet till utbyggnad sker från fall till fall.

Angöring till området skulle ske via befintligt vägnät, som delvis är beläget inom översvämningsrisk.

KULTURMILJÖ

Inga riktlinjer finns för hantering av ny-, om- och tillbyggnader med hänsyn till kulturvärdena i bebyggelsen och landskapet vid bygglovsärenden och eventuell detaljplaneläggning. Bedömning sker utan övergripande stöd från en fördjupning av översiktsplanen. Ingen övergripande strategi för ny- och tillbyggnader utan fortsatt nyttjande av Attefalls- och Friggebodsreglerna.

Mindre chans att ny- och tillbyggnader sker då möjlighet att omvandla fritidshus till åretruntboenden genom att det ges större byggrätter uteblir med hänsyn till att inget kommunalt VA byggs ut.

RIKSINTRESSE FRILUFTSLIV

Utan riktlinjer från en fördjupning av översiktsplanen kan tillkommande spridda byggnadsetableringar orsaka negativ påverkan på riksintressena för friluftslivet.

Tillgängligheten till strandnära stigar och allmänt tillgängliga platser kan komma att begränsas då beslut om ny bebyggelse endast styrs av bygglovsprövning. Vid en ökad permanentering (fastigheterna bebos större del av året) kommer tillgängligheten att bli sämre då hemfridszonen ökar. Hemfridszonen uppstår i samband med att människor vistas i och kring en byggnad, men får en mera varaktig karaktär runt en permanent bostad än vid ett fritidshus.

NATURA2000/NATURMILJÖ

Inget kommunalt VA byggs ut och planområdet kommer fortsatt att omfattas av enskilda avloppsanläggningar, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta med efterföljande påverkan på vattenmiljön och Natura 2000 området.

En sporadisk utökning av bebyggelse som hanteras i separata bygglovsärenden riskerar att bygga bort gröna passager och dess funktion av spridningskorridor för växt- och djurliv.

PLANFÖRSLAGET

MKN VATTEN VARNUMSVIKEN

MKN för Varnumsviken är beslutad god ekologisk status 2021 och god kemisk status 2015. Preliminärt statusklassning 2015 visar uppnår ej god kemisk status. För Varnumsviken bedöms otillfredställande ekologisk status. Förslag till ny MKN är att Varnumsviken ska uppnå god ekologisk status år 2027.

Varnumsvikens biologiska status bedöms som otillfredsställande med utslagsgivande parameter för bottenfauna samt problem med syrefattiga förhållanden varav det sistnämnda bedöms vara en följd av hög näringsämnesbelastning vilket växtplankton visar på. Vattenförekomsten uppnår inte heller god ekologisk status avseende Hydrologisk regim (Vänern är påverkad av reglering) och morfologiskt tillstånd dvs. fysiska förändringar i närområdet (30 meter ut från strandlinjen) av sjöar och vattendrag till följd av mänskliga aktiviteter och påverkan på svämplanets struktur och funktion genom brukad mark och/eller anlagda ytor. Den kemiska statusen är påverkad av miljögifter där kvicksilverhalten i fisk överskrider gränsvärdet, samt har sedimentprover visat att TBT-halten överskrider gränsvärdet. Tidigare analyser av PBDE i fisk i Vänern har föranlett att misstanke finns om överskridande även i denna vattenförekomst.

VÄRMLANDSSJÖN

MKN för Hjälmarsviken som del av Värmlandssjön (fortsatt benämning i text) är beslutade till god ekologisk och god kemisk status 2015. Preliminärt statusklassning 2015 visar för samtliga vattenförekomster uppnår ej god kemisk status och för Värmlandssjön måttlig ekologisk status.

Förslag till ny MKN är att Värmlandssjön ska uppnå god ekologisk status år 2021.

Vattenförekomstens ekologiska status bedöms vara måttlig, framförallt med anledning av den Hydrologiska regimen (Vänern är påverkad av reglering). Bedömningen stöds av strandvegetationsundersökningar som tyder på stor igenväxningsproblematik. Avsaknaden av den naturliga vattenståndsvariationen gör att de känsliga livsmiljöerna som är beroende av förändring mellan hög- och lågvatten växer igen. Detta kan ge effekter på näringstillförsel från mark till vatten då kontakt med svämplanet har hämmats.

Vattenförekomsten bedöms inte uppnå god kemisk status på grund av halten kvicksilver och PBDE, baserat på tidigare analyser av halterna i fisk i andra delar av Vänern.

ÖLMEVIKEN

MKN för Ölmeviken är beslutad måttlig ekologisk status 2015 och god kemisk status 2015. Preliminärt statusklassning 2015 visar för samtliga vattenförekomster uppnår ej god kemisk status. För Ölmeviken och Varnumsviken bedöms otillfredställande ekologisk status. Förslag till ny MKN är att Ölmeviken ska uppnå god ekologisk status år 2027.

Varnumsvikens biologiska status bedöms som otillfredsställande med utslagsgivande parameter för bottenfauna samt problem med syrefattiga förhållanden varav det sistnämnda bedöms vara en följd av hög näringsämnesbelastning vilket växtplankton visar på. Även parametern näringsämnen visar att halten av näringsämnen är högre än den beräknade bakgrundshalten. Bedömningen av ekologisk status till sämre än god styrks av de sammanvägda parametrarna för Hydrologisk regim och Morfologiskt tillstånd i sjöar som visar måttlig status.

Att vattenförekomsten inte bedöms uppnå god ke-

misk status motiveras med bedömning av överskridande av kvicksilverhalten i fisk, baserat på närliggande vattenförekomsternas mätdata i fisk med halter som överskrider gränsvärdet. Likaså finns indikationer på att gränsvärdet för PBDE överskrids.

GRUNDTVATTENFÖREKOMST

Grundvattenförekomst Hjälmarsnäs (sand och grusförekomst) finns i områdets östra del. Denna har beslutad MKN till god kemisk och god kvantitativ status 2015.

Preliminär statusklassning för grundvattenförekomst är god kemisk samt kvantitativ status.

Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag är en viktig faktor i förhållande till markplanering. Med hänsyn till vattendragens miljöproblem i form av övergödning är det viktigt säkerställa långsiktigt hållbara VA-lösningar. Mer bebyggelse medför utsläpp av spill- och dagvatten som vid otillräckligt omhändertagande kan ha negativ effekt på vattenkvaliteten.

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Under planarbetet har tydlig avgränsning av framtida utbyggnadsområden gjorts med hänsyn till möjligt kommunalt omhändertagande av VA.

Inom område 2 (se tidigare redovisad karta) kommer en översyn av gällande detaljplaner/byggnadsplaner/områdesbestämmelser att göras för att skapa större byggrätt i takt med att VA byggs ut. Utbyggnadstakten föreslås därmed ske med hänsyn till möjligheten för ett hållbart omhändertagande av spillvatten.

Inom området 6 (se tidigare redovisad karta) finns ett möjligt utbyggnadsområde där det vid ytterligare exploatering blir aktuellt med en lokal VA-lösning, antingen kommunalt eller en gemensamhetsanläggning. Frågan bör utredas vidare om området blir aktuellt att exploatera, för att säkerställa en långsiktigt hållbar hantering av spillvatten.

För övriga områden som inte kommer att få kommunalt VA kommer inte gällande planer att ändras för att tillåta större byggrätter utan dessa får fortsatt klara sig med enskilda anläggningar. Inom områdena 5 och 7 (se tidigare redovisad karta) kan det tillkomma enstaka avstyckningar som även de får hanteras med enskilda lösningar (alternativt gemensamma lösningar).

Områden aktuella för ny bebyggelse kommer att kräva detaljplan och inom ramen för det arbetet

kommer VA-lösningar samt frågan om dagvattenhantering att studeras närmare. För framförallt verksamheter inom delområde 1 runt Kroksvik (se tidigare redovisad karta) men även för planering av bostadsändamål bör en bedömning av hållbar hantering av dagvattnet göras.

Utöver hantering av spillvatten är jordbrukets påverkan stor med hänsyn till näringsämnen i vattenförekomsterna. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter stöds, vilket kan ge en negativ effekt genom fortsatt påverkan av utsläpp.

Fysisk påverkan på vattenmiljön sker genom reglering av Vätern (påverkan Hydrologisk regim), vilket inte påverkas genom planen. Planen föreslår inte någon ny bebyggelse eller större förändring i markanvändning inom närområde till sjön, vilket föranleder bedömningen att planen inte påverkar det morfologiska tillståndet.

Vid planering av nya bebyggelseområden föreslås befintliga gemensamma möjligheter till bad- och båtplats utvecklas för att kunna tillgodose ny bebyggelse.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Utbyggnad av kommunalt vatten- och avlopp inom områden där det råder störst tryck på omvandling av fritidshus till permanentboende. I övrigt enskilda anläggningar med hög skyddsnivå.
- Ny bebyggelse prövas med hänsyn till de naturliga vattenståndsvariationerna. Frågan hanteras vidare i detaljplan och/eller bygglov.
- Frågan om hållbar dagvattenhantering utreds i lämplig utsträckning i samband med ny detaljplan.

ÖVERSVÄMNING

Delar av planområdet riskerar att svämmas över vid höga vattennivåer i Vänern. Framförallt är det Bockserud/Klingtorpsviken som är utsatt för översvämningsrisk redan vid ett 100-års flöde. Även enstaka bebyggelse på västra sidan av Vålösundet samt vid Juviken och Svartebergsudden omfattas av översvämningsrisk. I övrigt är det åkermarkerna kring Rudsnäset som svämmas över. Vid ett 200-års flöde förvärras framförallt situationen för dessa områden och det är egentligen inga nya områden som drabbas.

Enligt *Stigande vatten* påverkas Vänern vid en översvämning av sjöns och avrinningsområdenas storlek, vilket gör att här förekommer semipermanent översvämning, med ett högvattensscenario som kan dröja kvar i flera månader. Lokala skillnader i översvämningsituationen kan förekomma med hänsyn till vindförhållanden som påverkar vattnets nivåer. Lämplig markanvändning ska ske med hänsyn till översvämningsrisken i enlighet med generella rekommendationerna för *Stigande vatten* och kommer att kompletteras genom kommunens nya översvämningspolicy.

Tidigare ställningstagande har gjorts i detaljplan för Vålösundet östra, del 5 som anger att ny bebyggelse ska lägsta nivå på överkant av översvämningsställd grundläggning ligga på +47,86 m (RH2000), alternativt att byggnaden har ett byggnadstekniskt utförande som skyddar mot vatten upp till den nivån.

Flera byggnader inom planområdet ligger idag lägre än den dimensionerade nivån vilket kan leda till svårigheter att bygga ut sitt hus till den nivån. För att undvika problem i bygglovskedet med höjdskill-

nader och tillgänglighet inom byggnaden accepteras därför en något lägre nivå för komplettering inom befintlig bebyggelse på +47,18 m över nollplanet (200-års nivån).

För enklare bebyggelse som inte används för stadigvarande vistelse för människor kan en lägre nivå godkännas men då måste även acceptans finnas för att byggnaderna samt dess tekniska system kan bli översvämmade.

Att notera är att Klingtorpsvägen har höjts ca 40 cm efter tidigare översvämning (år 2001).

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Med hänsyn till översvämningsrisken har inga områden för ny bebyggelse pekats ut inom riskzon för översvämning.

Inom de områden som kommer att anslutas till kommunalt VA föreslås en omvandling ske från fritidshus till permanentboende med möjlighet till utökad bygggrätt. Undantaget är Klingtorpsviken, som även om de erhåller kommunalt VA inte kommer att tilldelas ökade bygggrätter med hänsyn till översvämningsrisken. I övrigt är det enstaka fastigheter som berörs av översvämningsrisk och därmed behöver kommande detaljplaner hantera denna frågan i detalj.

Planen föreslår angöring till planområdet via befintligt vägnät, som i undantagsfall är belägna inom översvämningsrisk. Bedömningen är framkomligheten att vid en långvarig översvämning går att säkerställa genom att låta höja vägen eller skapa en tillfällig ersättningsväg.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Översvämningssäkra avloppsanläggningar.
- Vid detaljplanering och bygglovshantering utgå ifrån riktlinjer kring respektive lägsta golvhöjd för ny-, om- och tillbyggnation. Vid hantering av detaljplaner och bygglovsärenden i området för befintlig bebyggelse hänvisas till en lägsta golvnivå som klarar 200-årsnivå på + 47,18m (RH2000).

KULTURMILJÖ

Värmlands museum (VM) har på uppdrag av Kristinehamns kommun tagit fram en översiktlig kulturmiljöutredning för att identifiera karaktärsskapande bebyggelsemiljöer inom västra Vålösundet. Området har delats in i bebyggelse typerna gårdar, sommarvillor och fritidshus.

Gårds- och bybildningarna karakteriseras av sin placering i ett brukat odlingslandskap omgivet av skogsmark. Med utpekade områden i Östra och Västra Sunnäs, genom karaktären av bybildning kring en trevägskorsning med skola. Det öppna jordbrukslandskapet mellan Hagalund och Rudsnäset. Olofsrud gård som ett exempel på ensamgård med äldre gårdsbildning och byggnader på var sida om vägen, samt Bockseruds gård som en knutpunkt.

Karaktäristiskt för de stora sekelskiftesvillorna som utgör gamla sommarvillor är att de ligger i direkt anslutning till vattnet på stora tomter, i det här fallet längs med västra Vålösundets östra kant. Södra delen av Hjälmarsnäs vägen pekas ut.

Fritidshusbyggnaderna anpassades efter rådande förhållanden på platsen och husen uppfördes ofta på plint utan att marknivån justerades. Traditionellt uppfördes de vid strandkanten för närhet till vatten och egen sjötomt. Områden som pekas ut är Klingtorpsviken med Bockserud, där det finns en blandad fritidsbebyggelse från olika tider med en bevarad struktur. Östra Svarteberg som mest karaktärsgivande genom små grusvägar som slingrar sig. Västra Svarteberg längs Bonderudsvägen där husen ligger mellan grusvägen och vattnet. Hybble med karaktären av många små bevarade fritidshus

placerade vid åkerkanten.

Utpekade områden som eventuellt är möjliga att förtäta har pekats ut i kanten av åkrarna i Hybble, Skogsparti mellan Olofsrud och Bockserud, Klingtorpsviken, ny bebyggelse i skogskanten vid platsen för Svartebergs gård samt del av Västra Svarteberg och Juviken med möjlig placering dels på skogssidan dels i anslutning till befintlig bebyggelse.

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Planförslaget har pekat ut två potentiella nybyggnadsområden, varav området Klingtorpsviken avviker från kulturmiljöutredningens rekommendationer om vidare exploatering. Vilket innebär att en utökad bebyggelse kan komma att tillåtas i ett område där byggnadsantikvarisk kompetens inte ser det lämpligt sett till den kulturhistoriska miljön och karaktären av fritidshusbebyggelse. Dock är det utpekade område avskilt genom ett skogsparti och bedöms inte direkt komma att prägla befintligt fritidshusområde.

Ny-, om- och tillbyggnader kan komma att ske inom planområdet. Allmänt för den östra sidan är att VA-utbyggnaden på sikt kommer att medföra större byggnationer (i takt med att området permanentas) vilket kan påverka kulturmiljövärdena och hur området upplevs. Detta utreds vidare i kommande detaljplaner.

De västra delarna som inte föreslås omfattas av VA-verksamhetsområde (inom tidsramen för planen) bibehålls som fritidshusområde med begränsade möjligheter till utbyggnad.

Kring de inre bebyggelseområdena/gårdsmiljöerna föreslås fortsatt utveckling av jordbruksverksamhet samt enstaka permanentboenden för att möjliggöra för fortsatt drift och generationsskifte.

Området där det finns fasta fornlämningar föreslås synliggöras och lämnas fritt från bebyggelse.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- I kommande detaljplaner och bygglovsärendena ska hänsyn till utpekade kulturvärden och utgå ifrån FÖPens riktlinjer för vilka värden som är viktiga i respektive delområde.

RIKSINTRESSE FÖR FRILUFTSLIV OCH ÖVRIG REKREATION

Norra Vänerskärgården är utpekad som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap 6 § miljöbalken med motiveringen att det är en omväxlande sötvattensskärgård med unika naturmiljöer. Det finns goda möjligheter till naturupplevelser, båtliv och bad, samt mycket stor potential för turistisk sportfiskeutveckling inom utpekad område för riksintresse.

Vänern med öar och strandområden är av riksintresse med hänsyn till de samlade natur- och kulturvärdena enligt 4 kap 1 och 2 § miljöbalken. Riksintresset omfattar aktuellt område i sin helhet (både land och vattenområden). Inom det utpekade riksintresseområdet skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen beaktas. Bestämmelserna skall dock ej utgöra hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Enligt länsstyrelsens PM 1996-12-18, se även länsstyrelsens rapport 1988:11, rymmer den norra Vänerkusten ett varierat bestånd av kulturelement från olika tidsskeden som replierar på Vänern och den vattenanknutna kustbygden. Exempel på detta är fornlämningar, hamnar och fiskelägen.

Inom västra Vålösundet är stor del av strandområdena privatiserade med enskilda båt och badplatser, endast enstaka gemensamma anläggningar förekommer och allmänhetens tillgänglighet för det rörliga friluftslivet är begränsad. Området röner lite eller inget intresse sett ur turismsynpunkt. Inom delområde 4-Bonderudsmossen finns större sammanhängande skogs- och våtmark med visst stigsystem, men tycks inte vara av större allmänt intresse

utan nyttjas främst av närboende.

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Strandlinjen är till stor del bebyggd och privatiserad och i planen föreslås att de platser som är allmänt tillgängliga ska säkerställas som sådana för möjlighet till rörelse och vistelse.

I första hand föreslås ny bebyggelse att nyttja befintliga gemensamma bad- och båtplatser. Dessa kan komma att behöva utökas. Att hänvisa till befintliga gemensamma anläggningar minskar ytterligare privatisering av strandlinjen.

Bonderudsmossen hålls i stort fri från ny bebyggelse, men möjliggörs för utökat användande för friluftslivet.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- På sikt utveckla goda förutsättningar för cykel- och gångtrafik till och från området för att stimulera fler Kristinehamnsbor och besökare att upptäcka området. Detta kan vara en del av ett stråk längs Vänern.
- Hålla god skötsel på gemensamma bad- och båtplatser för att locka fler båtbesökare att lägga till vid sundet.
- Bevara gröna passager mellan bebyggelsen för att säkra allmänhetens tillgång till strandområde och säkerställa vattenkontakt för friluftsändamål.

NATURA 2000/NATURMILJÖ

Områdets natur utgörs av odlingsmark (som brukas i olika utsträckning), blandskog med mer eller mindre inslag av lövträd samt ett antal större mossar. Närmare sjön tenderar andelen lövskog öka (primärt björk). Det är i anslutning till mossarna som de flesta utpekade och inventerade naturvärdena finns registrerade.

Omgivande vikar och Vätern i allmänhet hyser stora naturvärden. Ölmeviken är en grund, näringsrik vik av Vätern, som tillsammans med sin strandlinje med strandängar besitter höga naturvärden. Här finns goda förutsättningar för våtmarksfåglar vilket även gäller för häckande och rastande fåglar. Området omfattas av Natura 2000 och det finns en bevarandeplan. Flertalet generella hot finns mot Natura 2000-området (bl.a. läckage av näringsämnen från omgivande mark vilket påverkar vattenkvaliteten och flora), gräsmarkstyperna (bl.a. markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden ex. skogsplantering, dikning och täktverksamhet) samt fågelarterna (bl.a. mänsklig störning i närheten av häckningsplatser) har listats i bevarandeplanen. Prioriterade bevarandeåtgärder för Ölmeviken är att gräsmarker hålls efter. En viktig faktor för områdets bevarandevärden är vattenståndsvariationerna.

För att en gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas behövs bl.a. generella åtgärder för att minska näringsläckage från tillrinningsområden, där ett hot utgörs av utsläpp av föroreningar från punktkälla t.ex. avlopp men även påverkan från jordbruket.

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Under planarbetet har tydlig avgränsning av framtida utbyggnadsområden gjorts med hänsyn till möjligt kommunalt omhändertagande av VA.

För den östra sidan som gränsar till Varnumsviken och Värmlandssjön föreslås kommunalt VA byggas ut och genom ny detaljplanläggning se över möjligheten till utbyggnad och omvandling av bebyggelsen från fritidshus till åretruntboende. Det skapar förutsättningar för att reducera näringsläckage från enskilda avloppsanläggningar.

För den västra delen av planområdet som gränsar till Ölmeviken och Natura 2000 området föreslås ingen omfattande ändring av bostadsbebyggelse ske och därmed inte heller kommunalt VA (med hänsyn till områdets terräng och svårframkomlighet till bebyggelse som gör området svårhanterat och inte ekonomiskt rimligt att ansluta). Konsekvenserna av planförslaget är därmed ur detta hänseende (och för denna del av området) att betrakta som ett nollalternativ genom att ingen förändring föreslås i VA-situationen, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta. Detta kan dock förbättras i samband med tillsyn och krav från kommunen på åtgärd. Utöver hantering av spillvatten är jordbrukets påverkan stor med hänsyn till näringsämnen i vattenförekomsterna. Planen föreslår att befintliga aktiva jordbruksverksamheter stöds. I delområde 5-Rudsnäset föreslås jordbruksverksamhet prioriteras framför nybyggnationer av bostäder. En konsekvens av detta kan vara fortsatt påverkan på vattenmiljöerna genom utsläpp. Samtidigt ger planen stöd till en av de prioriterade bevarandeåtgärderna för Ölmeviken dvs. att gräsmarker hävdas genom slåtter och/eller bete samt att igenväxningsvegetation hålls efter.

Planen föreslår ingen omfattande utbyggnad utan primärt en omvandling av befintlig bebyggelse. Bedömningen görs därmed att påverkan ex. genom båttrafik från området på naturmiljö och Natura 2000-område inte kommer att bli betydande. Planen anger att det är viktigt att bevara gröna passager i naturmark mellan bebyggelsen för att funktionen av spridningskorridorer ska finnas.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- Bevara gröna passager mellan bebyggelsen för att säkra funktionen av spridningskorridor för växt- och djurlivet.
- Håll efter igenväxningsvegetation genom att hävda gräsmarker genom slåtter och/eller bete.

TRAFIK

Planområdet nås från E18 i öster via Hjälmarsnäs-vägen (vägen 606) eller från Kristinehamn via Strandvägen. Planområdet nås även från väster och Ölme via Norevägen. Ovan nämnda två vägar förbinds i östvästlig riktning av Bonderudsvägen (som också är enskild) som viker av söderut längs den västra sidan av planområdet. Standarden är god (asfalterade) i de norra delarna, för att ju längre ut i systemet man kommer övergå till grusvägar och i många fall smala grusvägar. Trafikmängderna bedöms med hänsyn till andelen fritidshusboende och brist på publika målpunkter i området som låga, men inga mätningar finns gjorda om styrker detta.

GÅNG OCH CYKEL

Det finns en separat gång- och cykelväg ut till Gustavsvik och Kroksvik. Vid Ölme finns en planskild gc-bro över E18. I övrigt saknas separata gc-vägar inom planområdet.

KOLLEKTIVTRAFIK

Det går lokalbussar från Kristinehamns resecentrum till Gustavsvik, både till ridskolan och industriområdet.

Vid Stolpen (E18) i höjd med Ölme stannar flertal länsbussar både mot Karlstad och Karlskoga. I Kristinehamn finns möjligheter att ta tåget till Karlstad, Stockholm, Oslo m.m flera gånger dagligen.

ÅVS E18 KROKSVIKSKORSET

Korsningen vid Kroksvik har uppfattats som otrygg, framförallt med hänsyn till att hastighetsgränsen på 70km/h inte efterlevs samt att andelen trafik genom korset är hög. Vänstersvängande trafikanter till eller från Hjälmarsnäs-vägen är utpekat drabbade.

ÅVS E18 Kroksvikskorset har gett förslag på åtgärder som ska bidra till att hålla nere hastigheten för att höja säkerheten samtidigt som framkomligheten på E18 inte äventyras. Under tiden för arbetet med åtgärdsvalsstudien skedde en dödsolycka i korsningen. Olycksfallsutredningen konstaterade hög hastighet och rekommenderade att hastighetskameror placeras i korsningen.

Trafikverket har beslutat att åtgärderna; sätta upp hastighetskameror (ATK), flytta hastighetskyltarna, löpande besiktning av halka enligt gällande standard, samt anlägga vänsterpåsvängningsfält i västlig riktning (från Hjälmarsnäs-vägen) ska genomföras. Vid en ombyggnation av korsningen kan även en hastighetsöversyn bli aktuellt (från 70+100 km/h till 80km/h på en längre sträcka).

Trafikverket är ansvarig för genomförande av åtgärderna.

KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

Idag förekommer den främsta trafiken till och från planområdet från de som arbetar i verksamhetsområdet i Kroksvik samt de boende i området. Inga besöksmål i övrigt finns i området och planen föreslår heller inga nya.

Ett genomförande av planförslaget kan innebära en något ökad trafikalstring (med hänsyn till det försiktiga antalet nya exploateringsmöjligheter som planen föreslår bedöms ökningen som ringa) i Kroksvikskorset (E18/Hjälmarsnäs-vägen). För resor till och från Kristinehamn tätort bedöms Strandvägen (parallell till E18) som ett mindre trafikerat vägalternativ.

Med hänsyn till de förbättringsåtgärder som Trafikverket har beslutat anses förutsättningarna i Kroksvikskorset (för trafik till och från planområdet) förbättras och risken för farliga vänstersvängar och köbildningar vid höga hastigheter minska trots en viss trafikökning i och med omvandlingen.

Lokalt i området kan behov av förbättringsåtgärder på vägnätet uppstå. Detta hanteras i så fall inom ramen för kommande detaljplaner.

Möjligheten att transportera sig via cykel till Kris-

tinehamn bedöms som god då vägnätet i planområdet möjliggör för blandtrafik (även med en viss ökad trafik från ny exploatering) och i höjd med ridskolan finns separat gc-väg. Detta ger förutsättningar för att välja cykel (och denna resväg) som färdmedel istället för bil (och alternativet att trafikera E18) och således ett mer hållbart resalternativ.

Fler åretruntboende i området ger större underlag för kollektivtrafik och möjligheten att kombinera resa med cykel till Kroksvik och buss vidare till Kristinehamn gör att påverkan på trafiknätet kan reduceras.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

- På sikt utveckla ännu bättre förutsättningar för cykel och gångtrafik till och från området för att stimulera fler att välja cykeln som färdmedel för resor till och från Kristinehamn.

MILJÖKVALITETSMÅLEN

GOD BEBYGGD MILJÖ

Genomförandet av planen väntas inte ha några negativa effekter på detta mål. Planen syftar till att skapa en god bebyggd miljö genom att primärt föreslå omvandlingsmöjligheter av befintliga bebyggelsemiljöer där det inte råder risk för översvämning.

Områden för nybyggnation föreslås i anslutning till befintliga bebyggelseområden där det är inte råder översvämningrisk, men finns närhet till befintliga vägar och gemensamma bad- och båtplatser.

Förslaget innebär att hänsyn ska tas till områdets kulturvärden både i form av miljö och bebyggelse vid ny- om och tillbyggnad.

INGEN ÖVERGÖDNING OCH LEVAND E SJÖAR OCH VATTENDRAG

Planförslaget bedöms kunna ha viss negativ påverkan på miljömålen genom att inte hela området föreslås anslutas till kommunalt VA, vilket gör att näringsläckage från enskilda avlopp riskerar att fortsätta på den västra sidan, samtidigt som planförslagens påverkan på den östra sidan av planområdet (Varnumsviken) ur detta hänseende blir positiv genom förslaget om att ingå i kommunalt VA-verksamhetsområde.

Fysisk påverkan på vattenmiljön kan ske genom för stor yttre påverkan och reglering av vattenförekost. Nivåreglering av Vätern förändras inte genom planen och således inte den påverkan som avsaknaden av den naturliga vattenståndsvariationen ger, bl.a igenväxning.

Planen möjliggör för viss exploatering för bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse i strandnära lä-

gen längs vattendraget, men förutsatt att hänsyn tas till det lokala växt- och djurlivet samt allmänhetens tillgång till vattnet.

ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP

Genomförandet av planen väntas inte ha några negativa effekter på miljömålet. Kulturhistorisk värdefull bebyggelse och miljöer som har koppling till odlingslandskapet föreslås bevaras i planen och värdena lyfts fram. Ny bebyggelse i dessa miljöer föreslås anpassas därefter.

Odlingslandskapet föreslås främjas genom att prioriteras framför ny bebyggelse.

LEVANDE SKOGAR OCH MYLLRANDE VÅTMARKER

Ett plangenomförande bedöms inte ha negativ påverkan på skogs- och våtmarksområdena i planen.

Planen föreslår att skogs- och våtmarksområdet fortsatt bör behållas fritt från ny bebyggelse bl.a. med hänsyn till naturvärden.

GRUNDTVATTEN AV GOD KVALITET

Grundvattenförekomster i området bedöms ha god kemisk och kvantitativ status och planen väntas inte påverka detta negativt. I landområdet för grundvattenförekomsten föreslås kommunalt VA byggas ut, vilket kan ge positiva effekter genom minskade läckage från enskilda avlopp.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Planförslaget bedöms inte påverka detta miljömål i någon större utsträckning. De naturområden med tillhörande växt- och djurliv som förekommer i området avses bevaras och förslaget anses inte påverka den biologiska mångfalden.